

РОЗВИТОК ІНТЕГРОВАНИХ АГРОТЕКСТИЛЬНИХ ВИРОБНИЦТВ

© Наумов О.Б., 2004

Розглянуто проблеми створення інтеграційних формувань нового типу – агротекстильних альянсів, що дозволять поєднати інтереси текстильної промисловості та її сировинної бази. Визначено концептуальні засади розвитку агротекстильного виробництва, наведено стратегічне бачення розвитку, визначено принципи та етапи розвитку інтегрованих формувань.

This article is denoted problems of creation integration shaping the new type - agrarian-textile alliances, which will allow to connect the interests of textile industry and its raw materials base. Conceptual bases of development of agrarian-textile production are determined, it is given strategic vision of development, certain principles and stages of development of integrated shaping.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Аграрно-індустріальний характер економіки України визначає актуальність проблематики узгодженого розвитку сільськогосподарського та промислового виробництва. Пріоритетність розвитку аграрного сектора економіки визначена державною політикою України [1, 2]. Проте аграрний сектор виконував і виконує роль донора відносно промислових підприємств. Деформована структура сучасної економіки України, диспаритет цін на промислову та сільськогосподарську продукцію зумовлюють неефективність сільськогосподарського виробництва.

Сьогодні структурна перебудова економіки гальмується через недостатню розробленість стратегій розвитку. У зв'язку з цим необхідно визначити стратегічні напрямки розвитку галузей економіки України, оцінити ресурсний потенціал розвитку, окреслити напрямки інвестування та джерела фінансування інвестицій.

Внутрішня економічна політика повинна мати на меті найефективніше використання можливостей природно-ресурсного та економічного потенціалу України. Пріоритет у розвитку повинен надаватися тим галузям, що мають закінчений виробничий цикл в межах держави. В економіці України існують закінчені виробничі цикли від виробництва сировини до кінцевого продукту. Такі цикли мають вовняна та лляна підгалузі текстильної промисловості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Розвитку текстильної промисловості та її сировинної бази присвячені численні роботи дослідників [3–5]. Проте більшість з них містять загальний аналіз сучасного стану галузі.

Головною проблемою розвитку текстильної промисловості та її сировинної бази є поєднання інтересів аграрного та промислового секторів виробництва. Проблеми розробки стратегії агропромислового виробництва розкриваються у роботах відомих вітчизняних вчених [6–8]. У цих роботах акцентується увага на важливості інтеграційних процесів, захищається ідея агропромислової інтеграції та пропонуються різні інтеграційні форми, але вони переважно є традиційними.

Невирішені раніше частини загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Для забезпечення прогресивного розвитку текстильної промисловості та її сировинної бази в сучасних умовах необхідно розробити нові форми агропромислової інтеграції, що відповідали б інтересам всіх ланок аграрного й текстильного виробництв. У публікації розглядаються проблеми

створення інтеграційних формувань нового типу, що дозволять поєднати інтереси текстильної промисловості та її сировинної бази.

Цілі статті. Цілями статті є визначення концептуальних засад розвитку агротекстильного виробництва, побудова стратегічного бачення розвитку, визначення принципів та етапів розвитку інтегрованих формувань.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сировинна база текстилю в Україні за часів незалежності майже занепала. Вівчарство та льонарство стали неефективними через відсутність попиту на волокно з боку промислових підприємств. Проте перспективність розвитку текстильної промисловості та її сировинної бази є беззаперечною. Вирощування льону та вівчарство на території України має вікові традиції. За цей час було сформовано потужний виробничий та науковий потенціал. Оздоровлення та розвиток льонарства та тваринництва не потребують великих капіталовкладень. Необхідно створити економічні основи привабливості їхнього розвитку, тобто створити умови для гарантованого збуту всередині країни.

Аналіз відносин між підприємствами аграрної та промислової сфер текстильного виробництва показав, що формальна договірна основа відносин у чистому вигляді вичерпала себе. Вона не дозволяє досягнути оптимального розподілу ресурсів та прибутку і не забезпечує достатнього рівня ефективності виробництва.

Для зміцнення своїх позицій текстильна галузь, з нашої точки зору, повинна використовувати стратегію вертикальної інтеграції для зниження ризику повного розвалу усіх ланок технологічного ланцюга. Текстильні підприємства за своїми галузевими ознаками повинні залишитися у текстильній промисловості, але здійснити вертикальну інтеграцію з участю в усіх стадіях виробництва текстильних виробів (рис. 1).

Аграрна сфера, що виробляє льон та вовну, є ключовим елементом у агротекстильній інтеграції. Однак сьогодні у ланцюзі виробництва вона є ланкою, якої не вистачає. Текстильні підприємства потребують сировини, але відсутня ланка змушує їх працювати на сировині іноземного походження. Для виробників текстильної сировини інтеграція у текстильне виробництво буде сприяти більшій диференціації сировини та стійкості цінової політики.

При створенні інтеграційних формувань постачання сировини може координуватися через спільні програмні розробки. З'являється можливість спрямовувати сільськогосподарське виробництво на потреби текстильної промисловості. На початкових етапах технологічного ланцюга виробництва текстильних товарів можна використовувати якісні відмінності вовни (тонка, напівтонка, напівгруба, груба), льону та бавовни (сорти та типи волокон) для цілеспрямованого формування сировинної бази нового порядку та нової якості із заданими параметрами сировини.

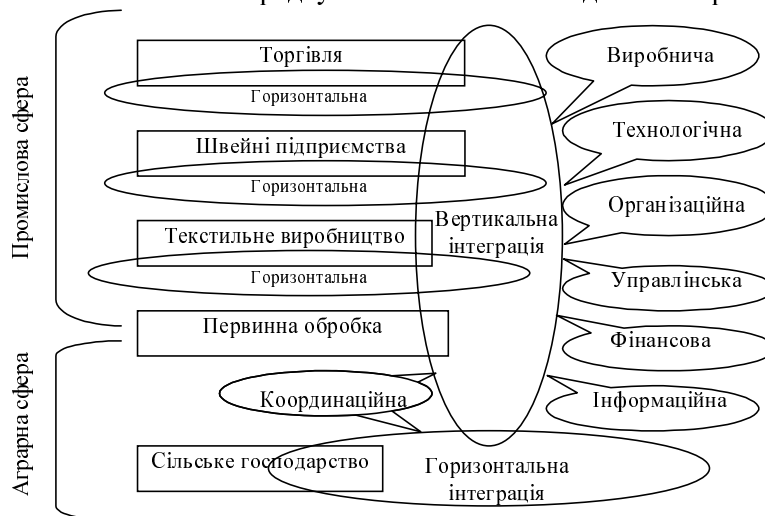

Рис. 1. Функціонально-виробнича структура агротекстильної інтеграції

Відповідно до ідеї інтеграції виробництв різних галузей (сільського господарства, первинної обробки, текстильної промисловості) з метою використання наявних потужностей та їх повного завантаження у перспективі, є сенс використовувати у стратегічній вертикальній інтеграції потенціал швейних підприємств та їх канали збуту, торговельні потужності текстильних підприємств (фірмові магазини, фірмові відділи у великих торговельних центрах) та торговельні зв'язки. Торгівля має можливість аналізувати і визначати ситуацію на ринку текстильних товарів, управляти асортиментом продукції, обсягами її виробництва, орієнтувати виробництво на зниження витрат та підвищення рентабельності.

Розвиток текстильної галузі залежить від характеру ділових відносин між офіційно незалежними суб'єктами галузі, від ефективності та запасу міцності внутрішніх елементів. Для власного виживання підприємницьким суб'єктам необхідно цілеспрямовано і невпинно об'єднуватися. Це надає можливість самоорганізації і розвитку процесів, проте не завжди усвідомлюється колективами виробничих структур і вищими організаціями. Проблеми розвитку можуть бути правильно вирішені тільки професіоналами галузі. Тому групи підприємств, що виробляють однорідну продукцію, повинні координувати органи галузевого регулювання. Вони повинні регулювати інформаційні потоки і забезпечувати ними центри спільної діяльності виробництв – інтегровані агротекстильні формування (альянси). Стратегічне бачення динаміки розвитку текстильної промисловості та її сировинної бази наведено у таблиці.

При формуванні нової інтеграційної структури процес саморегульованої взаємодії підприємств проявляється спочатку у взаємній оцінці та практичних інтенціях (потреби, цінності, прибутки тощо) власних і свого партнера з виробничої взаємодії, потім у комунікативно-моніторинговому зближенні систем цінностей, врахуванні інтересів один одного, виробленні моделей передбачуваної взаємодії і, нарешті, у підпорядкуванні власних інтенцій інтересам цілої солідарної структури, виробленні консенсусних економічних значущих рішень, формуванні спільних комунікативних структур, узгодженні спільних соціальних задач, спільних ритмів діяльності.

Динаміка розвитку текстильної промисловості та її сировинної бази на початку і наприкінці запропонованих реформ

Суб'єкти галузі	Стан галузі до реформування	Бачення галузі після реформування
Сільськогосподарські підприємства усіх форм власності	Скорочення масштабів виробництва текстильної сировини, зниження посівних площ і поголів'я овець	Збільшення масштабів виробництва, гарантовані доходи, мотивація сільського господарства, створення нових робочих місць
Підприємства первинної обробки текстильної сировини	У лляній промисловості скорочення обсягів обробки; У вовняній – первинна обробка майже повністю ліквідована; У бавовняній – первинна обробка на рівні дослідного виробництва	Створення інтегрованих виробництв “сільське господарство – первинна обробка” регіонального масштабу. Встановлення тісних зв'язків із споживачами через систему взаємовідносин у агротекстильному інтегрованому формуванні (альянсі)
Підприємства текстильної промисловості	У бавовняній промисловості – катастрофічне скорочення масштабів, робота на імпортній сировині; У лляній – скорочення виробництва продукції через нестачу сировини; У вовняній – скорочення виробництва, робота на імпортній сировині за давальницькими схемами.	У бавовняній промисловості – до 20 % необхідного обсягу сировини може забезпечувати агросектор України; У лляній – 100 % завантаження вітчизняною сировиною; У вовняній – 100 % завантаження вітчизняною сировиною.

На нашу думку, основними принципами розвитку системи господарювання текстильної промисловості та її сировинної бази на основі агротекстильних інтегрованих формувань (альянсів) у ринкових умовах є:

1. Єдність науково-технічних, економічних і соціальних задач розвитку;

2. Застосування самоорганізаційного підходу у сучасних умовах для аналізу процесів переходу в іншу організаційну орієнтацію, яка сприяє узгодженій синергетичній взаємодії виробничих структур;

3. Зосередження уваги на нагальних економічних задачах, узгодження інтересів, цілей, ритмів діяльності виробничих структур дозволить досягти індикативного ефекту “синергетичного резонансу”, коли позитивний інтегрований вплив економіки суб’єктів на загальний результат перевищує суму впливів ефектів окремих підприємств;

4. Досягнення достатньої інтенсивності динаміки трансформації у виробництві необхідне для цілеспрямованого нарощування позитивних тенденцій. З метою запобігання катастрофічній ситуації накопичені позитивні тенденції повинні перевершити вплив негативних, котрі досить швидко нагромаджуються;

5. Встановлення і дотримання інтегрованої цілісності та гармонії системи в процесі розвитку;

6. Досягнення повної системності і послідовності практичних дій, які втілять ідею самоорганізаційної парадигми розвитку.

Вказані принципи встановлюють шлях досягнення “критичної точки” саморегулювання, у якій будуть сформовані всі необхідні умови для досягнення вищого рівня організації збалансованої системи, вищого рівня інтеграції. Для орієнтації діяльності, на основі перерахованих принципів, необхідно постійно сприяти консолідованій та самоорганізованій роботі підприємств з цивілізовано осмисленим терміном розвитку.

Формування нової організаційної, фінансової і соціальної галузевої структури можна розглядати не просто як умовну точку початку процесу розвитку, а як ключовий момент створення у майбутньому самоорганізованої синергетичної системи нової агротекстильної галузі з керованими системами рослинництва і тваринництва.

Концепція вертикальної інтеграції для текстильної промисловості полягає у приєднанні до лідера економічно слабкішої ланки – сільськогосподарського виробництва сировини і створенні у майбутньому взаємопідтримуючих економічних відносин. При побудові нової структури галузі вживаються всі необхідні адміністративні, організаційні, економічні дії для створення системи, якісно відмінної від попереднього стану, а потім передбачається орієнтація на природно-економічний хід функціонування і розвитку. Тобто революційна стадія розвитку після стабілізації повинна змінитися еволюційною.

Такий проект ґрунтується не тільки на природно-історичному ході подій, а й враховує активний вплив власників виробничих одиниць, зацікавлених у таких трансформаціях виробництва, які постійно забезпечували б якісні стрибки підприємствам і галузі загалом. Не виключено, що у довгостроковій перспективі будуть функціонувати на рівні статусу галузі великі агротекстильні альянси. Етапи розвитку агротекстильних альянсів наведені на рис. 2.

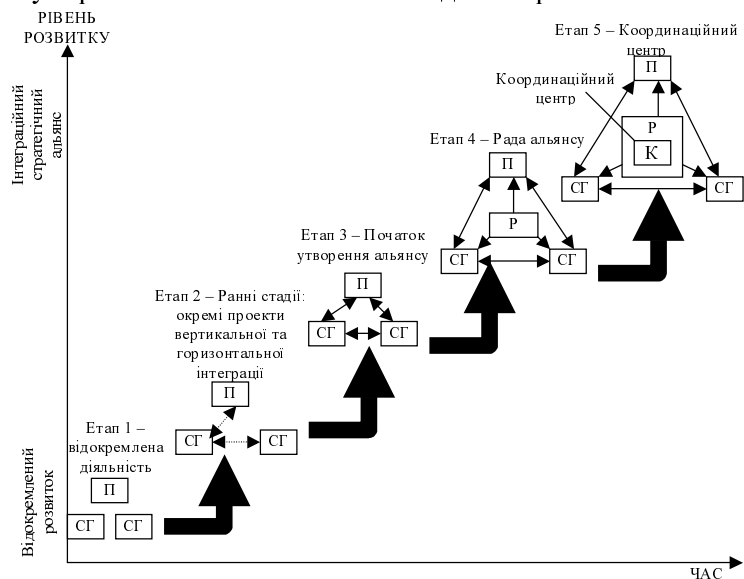

Рис. 2. Етапи інтеграції та розвитку партнерських відносин у альянсі

Висновки. Регулювання цілісності самоорганізаційних процесів у альянсі послідовно проявляється у тому, що спочатку увага зосереджується на власній оцінці, а потім йде взаємна оцінка мотиваційних інтенцій один одного. Це дозволяє виробничим суб'єктам комунікативно-моніторингово узгодити власну систему цінностей із системами цінностей інших виробництв, виробити моделі передбачуваної взаємодії, досягти прийняття консенсусним шляхом важливих економічних рішень “знизу” вертикалі, максимально враховуючи інтереси кожного елемента системи, формувати спільні комунікативні інфраструктури, що мають забезпечувати взаємодію, узгоджувати ритми діяльності з реалізації спільних програм.

Значення проблеми оцінки кількісних та якісних характеристик і внутрішнього потенціалу діяльності альянсів полягає у стимулюючій силі інтересів. Необхідність визначити кількісні та якісні характеристики мотивації пов'язана із проблемою визначеності і оцінки якості економічних комунікацій, рівня самоорганізації та проблемою уникнення ризику самознищення. Отже подальші дослідження слід зосередити у напрямку формування методики оцінки кількісних та якісних характеристик діяльності інтегрованих формувань.

1. Закон України “Про фіксований сільськогосподарський податок” № 320-XIV від 17.12.98 // *Баланс*. – 1999. – №4. 2. Указ Президента України від 3 грудня 1999 року N 1529/99 «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» // *Урядовий кур'єр*. – 1999. – № 227(07.12.99). 3. Омельченко В.Д. Проблеми щодо конкурентоспроможності продукції української легкої промисловості // *Легка промисловість*. – 2002. – №3. – С. 51. 4. Черній Ю. Аналіз роботи підприємств легкої промисловості України // *Легка промисловість*. – 2002. – №3. – С. 3–4. 5. Фролова В. Текстиль // *Бизнес*. – 2002. – № 19. – С. 24–27. 6. Корецький М.Х. Фермерська кооперація – складова ринкової інфраструктури України // *Экономические инновации: Сборник научных работ*. – Одесса: Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины, 2001. – Вып.11. – С. 170–174. 7. Максимчук Г. Чи можуть стати ськогосподарські підприємства прибутковими ? // *Агрокомпас*. – 2002. – №11. – С.4–5. 8. Сокол О. Шляхи відродження вівчарства в Україні // *Тваринництво України*. – 1998. – №5.

УДК 658

С.Б. Романишин

Національний університет “Львівська політехніка”

ВИМІРЮВАННЯ ЕФЕКТІВ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

© Романишин С.Б., 2004

Описано суть та види ефектів реклами, проаналізовано методи оцінки ефектів реклами, зокрема математичне моделювання.

In the article the essence and types of advertising effects are described. Different methods of advertising effects estimation, including mathematical modeling, are analyzed.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Рекламні витрати в світовому масштабі та в Україні постійно продовжують зростати. Так, обсяг рекламного ринку України в 2001 р. становив близько 200 млн. дол., у 2002 р. – 260 млн.дол., а у 2003 р. прогнозувався його ріст до 350 млн.дол. [1].

При цьому особливої актуальності набуває вимірювання ефективності рекламних заходів, що є достатньо важким, оскільки на обсяг збуту впливає багато факторів – як контрольованих, так і не